

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

**НАЦИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
С МУЗЕЙ**

ОТЧЕТ

**ЗА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА, УЧЕБНАТА И
ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2006 Г.**

1. ПРОБЛЕМАТИКА НА ЗВЕНТО

Националният археологически институт с музей при БАН работи върху цялостното изследване на материалната и духовната култура на племената и народите, населявали днешните български земи от най-дълбока древност до XVIII в. НАИМ е национален център и координатор на всички теренни археологически проучвания на територията на България и осъществява научен и методически контрол над тях. Националният археологически музей е най-големият и най-старият в България и със своите експозиции, които през последните години бяха обновени и обогатени, играе основна роля като един от най-важните центрове в страната за популяризиране миналото на днешните български земи. Като научен и музеен потенциал НАИМ е най-голямата научно-изследователска институция за археология в Европа.

В научно структурно отношение Националният археологически институт с музей – БАН включва пет хронологически и тематично профилирани секции (Секция за праистория; Секция за тракийска археология; Секция за антична археология; Секция за средновековна археология; Секция за нумизматика и епиграфика), една проблемна група (Проблемна група за интердисциплинарни изследвания), два филиала за проучване на старите български столици (в Шумен и във Велико Търново) и Националният археологически музей с два обособени отдела (Експозиции и Фондове). Научно-изследователската дейност, административно-стопанските и финансовите въпроси в

НАИМ се обслужват от няколко специализирани звена (Редакционно-издателска група; Научен архив; Счетоводство; Канцелария и деловодство; Библиотека).

Към края на 2006 г. в НАИМ работеха общо 130 души, 106 от които с висше образование. Разпределението на научния състав по степени и звания беше както следва: „доктор на историческите науки” - 6; „доктор” – 62; ст. н. с. I ст. – 4; ст. н. с. II ст. – 39; н. с. I ст. – 12; н. с. II ст. – 7; н. с. III ст. – 2; специалисти – 17. Повишени в научно звание ст. н. с. II ст. бяха н. с. I ст. д-р Мирко Робов от филиала във Велико Търново и н. с. I ст. д-р Бони Петрунова от Секция за средновековна археология. През отчетната година бяха обявени и нови конкурси за научни звания в НАИМ: един за ст. н. с. II ст. за нуждите на филиала във В. Търново и четири за н. с. III-I ст. (по един за нуждите на Секция за праистория, Секция за тракийска археология, Секция за средновековна археология и Отдел Експозиции). За научен сътрудник II ст. бяха избрани Виктория Петрова от Секция за праистория, Таня Христова от Секцията за тракийска археология, Андрей Аладжов от Секцията за средновековна археология и Здравко Димитров от отдел Експозиции на Музея. Образователната и научна степен „доктор” придобиха Георги Нехризов от Секцията за тракийска археология, Андрей Аладжов от Секцията за средновековна археология и Петя Пенкова от реставрационното ателие на Музея.

Към края на отчетната година разпределението на учените и специалистите по вътрешни структурни звена беше както следва: Секция за праистория – 12 души, Секция за тракийска археология – 13 души; Секция за антична археология – 12 души; Секция за средновековна археология – 15 души; Секция за нумизматика и епиграфика – 5 души; Проблемна група за интердисциплинарни изследвания – 7 души; Филиал Шумен – 10 души; Филиал Велико Търново – 5 души; Отдел Фондове на Музея – 12 души; Отдел Експозиции – 6 души.

Директор на НАИМ е проф. д.и.н. Васил Николов; зам. директори – ст. н. с. II ст. д-р Дочка Аладжова и ст. н. с. II ст. д-р Маргарита Ваклинова; научен секретар – н. с. I ст. д-р Христо Попов; зам. научен секретар н. с. I ст. д-р Красимир Ников; пом. директор АСВ - Паулин Попов; председател на Общото събрание на учените в НАИМ – ст. н. с. II ст. д-р Георги Китов. Ръководители на секции и отдели в НАИМ са: Секция за праистория – ст. н. с. II ст. д-р Мария Гюрова; Секция за тракийска археология – ст. н. с. II ст. д-р Стефан Александров; Секция за антична археология – ст. н. с. II ст. д-р Людмил Вагалински;

Секция за средновековна археология – ст. н. с. I ст. д. и. н. Людмила Дончева-Петкова; Секция за нумизматика и епиграфика – ст. н. с. II ст. д-р Бистра Божкова; Проблемна група за интердисциплинарни изследвания – н. с. I ст. д-р Цони Цонев; Филиал на НАИМ в Шумен - ст. н. с. II ст. д-р Павел Георгиев; Филиал на НАИМ във В. Търново - ст. н. с. II ст. д-р Константин Тотев; Отдел Експозиции – ст. н. с. II ст. д-р Мария Рехо; Отдел Фондове – Павлина Илиева.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ

Научно-изследователската, научно-приложната и научно-популяризаторската дейност на НАИМ се осъществяват в тясно сътрудничество и взаимодействие с музеите в страната, държавни институции (Министерство на културата, НИПК), регионални и местни органи на изпълнителната власт и различни неправителствени организации.

Научната дейност с национално финансиране на учените и специалистите от НАИМ през 2006 г. се осъществяваше в рамките на 27 проекта, 21 от които на бюджетна субсидия от БАН, а останалите – на базата на договори с Националния фонд за научни изследвания (1), Национална енергийна компания (1), Министерство на образованието и науката (1), Фонд „Републиканска пътна инфраструктура” (1), Национална компания железопътна инфраструктура (1) и Областна управа Шумен (1). Разпределението на проектите по научни структурни звена е следното: Секция за праистория – 3; Секция за тракийска археология – 8; Секция за антична археология – 4; Секция за средновековна археология (вкл. филиалите в Шумен и Велико Търново) – 6; Секция за нумизматика и епиграфика – 3; Проблемна група за интердисциплинарни изследвания – 1; Национален археологически музей – 1. Поради комплексния характер на налагащите се проучвания, в работата по изпълнение на двата проекта по договори с Фонд „Републиканска пътна инфраструктура” и Национална компания железопътна инфраструктура се включиха специалисти от всички секции и отдели на НАИМ.

И през 2006 г. продължи започналата през предходната година инициатива за провеждане в НАИМ на конкурс за реализиране на научна разработка, финансиран със собствени средства. Бяха одобрени общо 28 проекта, за които Научния съвет на НАИМ гласува сумата от 59 000 лв. Поради значителния обем теренни проучвания през сезон 2006 г. отчитането на проектите беше отложено за края на м. март 2007 г.

Както и в предходни години, и през 2006 г. учените и специалистите от НАИМ участваха в многобройни планирани, спасителни или аварийни археологически разкопки и теренни обхождания по регистрацията на нови обекти.

През изминалия сезон теренна работа беше осъществена на 106 обекта, от които редовни археологически разкопки – 65, спасителни археологически разкопки – 30, аварийни археологически разкопки – 4 и теренни обхождания – 7. Увеличеният дял на планираните теренни проучвания в сравнение със спасителните и аварийните разкопки на пръв поглед показва преход към постепенно нормализиране и създаване на възможности за осъществяване на системен изследователски процес, при който приоритетите се определят от научната целесъобразност и перспективи. По-задълбоченият анализ и сравнението между планираните и спасителните разкопки показва, че това не е така. Планираните разкопки са като правило малки по обем и с изключително ограничено финансиране. Част от тях са плод на опитите на отделни общини да прокарат по-активна политика в опазването на културно-историческото наследство, което се намира на тяхната територия, но като правило тези инициативи са по-скоро изключение, финансовите възможности са ограничени и проучванията се осъществяват с крайно оскъдни средства. Общият брой на планираните проучвания допълнително се увеличава от голямото количество отделни разрешения за теренно проучване в рамките на старите български столици (общо 21 отделни теренни проучвания). На практика целенасочена държавна политика и финансиране на планирани археологически проучвания продължава да няма.

Проведените теренни проучвания обхващат изключително широк хронологически периметър от ранния палеолит до периода на късното средновековие и османския период през XV – XVII в. Разпределението на теренните проучвания по научни структурни звена в рамките на НАИМ е както следва: Секция за праистория – 9; Секция за тракийска археология – 29; Секция за антична археология – 17; Секция за средновековна археология – 26; Филиал Велико Търново – 4; Филиал Шумен – 18; Отдел Експозиции – 3. Приведената статистика е според щатната принадлежност на научния ръководител на теренното проучване, но в редица случаи, заради сложната проблематика на отделните обекти, застъпването на различни хронологически периоди и реализирането на широкопрофилни интердисциплинарни изследвания, археологическите екипи включваха както представители на различни секции или филиали в НАИМ, така и специалисти от

ПГИИ и от лабораторията на НАИМ, така и от други институции. По време на теренната работа при реализирането на интердисциплинарни проучвания (геофизични, палеозоологични, палеоботанически др.), както и при осъществяването на непосредствена полева консервация и реставрация на новооткрити находки общо 9 специалисти от Проблемната група за интердисциплинарни изследвания и от реставрационното ателие на НАИМ работиха на общо 51 различни обекта през на археологическия сезон.

Индивидуалната научна дейност на учените и специалистите от НАИМ се изразяваше в работа по лични изследователски теми, включващи обработка и публикация на материали от археологически разкопки, колекции находки от музейни фондове, работа по обобщаващи теми с различна проблематика и др. като крайният резултат се изразява в подготовка за печат на редица статии, студии и монографии. През 2006 г. беше продължена възстановената през 2005 г. практика на строга отчетност на заявените в началото на календарната година индивидуални планови задачи на научния състав на НАИМ. Общият брой на отчетените изследователски теми, включително и годишните планови задачи е 206, а разпределението по научни структурни звена е следното: Секция за праистория – 33; Секция за тракийска археология – 26; Секция за антична археология – 25; Секция за средновековна археология – 36; Секция за нумизматика и епиграфика – 14; Филиал Велико Търново – 10; Филиал Шумен – 9; Отдел Експозиции – 9. Отдел Фондове – 2.

Разпределението на финансирането по конкурса за вътрешните за НАИМ проекти е както следва: Секция за праистория – 2; Секция за тракийска археология – 5; Секция за антична археология – 4; Секция за средновековна археология – 3; Филиал Велико Търново – 1; Филиал Шумен – 4; Секция за нумизматика и епиграфика – 2; Проблемна група за интердисциплинарни изследвания – 3; Отдел Фондове – 3; Реставрационно ателие – 1.

През отчетната 2006 г. научните работници от НАИМ са участвали със 145 доклада на различни научни форуми в страната и в чужбина (25 доклада в чужбина и 120 доклада в страната). В сравнение с предходните години (80 участия през 2005 и 84 участия през 2004 г.) се забелязва рязко увеличение, което може да бъде свързано с предприетите от 2005 г. конкретни стъпки от ръководството на НАИМ за повишаване на ефективността при обработването на резултатите от осъществяваните проучвания и по-бързата им и цялостна

презентация пред научната общественост: разпределението по научни структурни звена на НАИМ е както следва: Секция за праистория 9 доклада на научни форуми в чужбина и 11 доклада на научни форуми в страната; Секция за тракийска археология: 8 доклада на научни форуми в чужбина и 27 доклада на научни форуми в страната; Секция за антична археология: 2 доклада на научен форум в чужбина и 14 доклада на научни форуми в страната; Секция за средновековна археология: 2 доклада в чужбина и 20 доклада в страната; Секция за нумизматика и епиграфика: 5 доклада в страната; ПГИИ: 2 доклада в чужбина и 11 доклада в страната; Отдел Експозиции: 5 доклада в страната; Филиал Велико Търново: 7 доклада в страната; Филиал Шумен: 2 доклада в чужбина и 20 доклада в страната.

През 2006 г. НАИМ беше организатор или съорганизатор на следните научни форуми: XLV Национална археологическа конференция (Силистра, 29-31.05.2006 г.); Национална конференция „Праисторически проучвания в България: Новите предизвикателства” (Пещера, 26-29.04.2006 г.); Международен симпозиум “Българските земи център на европейската цивилизация” (Сандански, 24-26.10.2006 г.); Декемврийски четения в памет на ст. н. с. I ст. д. и. н. Живка Въжарова (София, 8-9.12.2006 г.).

През 2006 г. публикационната дейност на учените и специалистите от НАИМ обхваща 445 научни заглавия (срещу 383 през 2005 г. и 415 през 2004 г.). Издадени са 2 научни книги в чужбина (Секция за праистория – 1 и Отдел фондове и Отдел експозиции – 1) и 7 в България (Секция за праистория – 2; Секция за тракийска археология – 1; Секция за антична археология – 1; Секция за средновековна археология – 2; Филиал на НАИМ – Шумен – 1). Броят на излезлите от печат публикации е 222, които се разпределят както следва: в международни списания и поредици – 13; в чуждестранни списания и поредици – 14; в български списания и поредици – 106; в издадени в чужбина сборници от конгреси и конференции и тематични сборници – 28; в издадени у нас сборници от конгреси и конференции и тематични сборници – 61. Броят на приетите за печат публикации е 216. От тях: в международни списания и поредици – 6; в чуждестранни списания и поредици – 8; в български списания и поредици – 69; в сборници от конгреси и конференции и тематични сборници в чужбина – 36; в сборници от конгреси и конференции и тематични сборници у нас – 97.

В изданията на НАИМ бяха отпечатани общо 36 научни публикации в периодични издания и 26 в сборници. За печат бяха предадени 30 публикации в периодичните издания и 23 в сборници. Приведената статистика показва ясно, че въпреки осигурените средства и проведените през последните години конкурси за реализиране на научна разработка продължава неприятната тенденция многобройните издания на НАИМ да бъдат нередовно осигурявани с нови материали именно от страна на работещите в НАИМ учени.

Като цяло научните публикации през 2006 г. показват нарастване в сравнение с предходните години. Същевременно се запазва тенденцията представянето на научните резултати в международен план да остава сравнително ограничено. Процентно публикациите в България значително надвишават тези в чужбина.

Научно-популярната публикационна дейност също бележи станалият традиционен през последните години подем. Бяха издадени 8 научно-популярни книги и брошури, а в централната и местната преса бяха публикувани над 700 статии, отделни страници и интервюта по проблемите на българската археология и опазването на културно-историческото наследство.

Научни проекти на ниво институт, разработвани от отделните структурни звена

Секция за праистория

- „Материална и духовна култура на неолита в българските земи в контекста на Балканския полуостров”; ръководител проф. д.и.н. Васил Николов;
- „Културно развитие и палеоекологически промени на Балканите през плейстоцена и ранния холоцен”; ръководител ст. н. с. д-р Николай Сираков;
- „Материална и духовна култура на халколита в българските земи, Централна и Югоизточна Европа”; ръководител ст.н.с. II ст. д-р Явор Бояджиев.

Секция за тракийска археология

- „Проучвания на тракийската култура в българските земи през бронзовата епоха”; ръководител ст.н.с. II ст. д-р Иван Панайотов;
- „Тракийската култура в българските земи през желязната епоха”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Диана Гергова;
- „Етнокултурна характеристика на Древна Тракия III – I хил. Пр. Хр.”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Диана Гергова;
- „Траките – етногенезис, култура и културни взаимоотношения”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Георги Китов;
- „Спасителни археологически проучвания в сервитута на проектното трасе на ЖП линията Пловдив – Свиленград – турска/гръцка граница”; ръководител проф. д.и.н. Васил Николов, координатор д-р Георги Нехризов;
- „Археологическа карта на България”; ръководител д-р Георги Нехризов.

Секция за антична археология

- „Антична култура по българското Черноморие VI в.пр. Хр. – VI в. сл. Хр.”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Крастина Панайотова;
- „Римска провинциална култура в българските земи през I-III в. сл. Хр.”; ръководител ст.н.с. II ст. д-р Евгения Генчева;
- „Долнодунавският лимес I – началото на VII в.”; ръководител ст.н.с. II ст. д-р Евгения Генчева;
- „Материалната култура в българските земи през късната античност (IV-началото на VII в.); ръководител ст. н. с. II ст. д-р Георги Кузманов.

Секция за средновековна археология

- „Славяни и прабългари”; ръководител ст. н. с. I ст. д-р Людмила Дончева-Петкова;
- „Стари български столици”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Маргарита Ваклинова;
- „Средновековният български град и село”; ст. н. с. II ст. д-р Ирина Щерева;
- „Българските земи през XV-XVIII в.”; ст. н. с. II ст. д-р Бони Петрунова.

Секция за нумизматика и епиграфика

- „Монетна циркулация в българските земи през V в. пр. Хр. – VII в.”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Бистра Божкова
- „Антични епиграфски паметници в България”; ръководител н. с. I ст. д-р Методи Манов;
- „Българска кирилска епиграфика”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Коста Хаджиев.

Проблемна група за интердисциплинарни изследвания

- „Интердисциплинарни изследвания в българската археология”; ръководител н. с. I ст. д-р Цони Цонев.

Отдели Експозиции и Фондове

„Експозиция и фондове на НАИМ”; ръководител ст. н. с. II ст. д-р Маргарита Ваклинова.

Научно-приложната дейност на учените и специалистите от НАИМ-БАН през 2006 г. беше свързана с различни изяви в музейната сфера, с тяхното експертно участие в съвети и комисии и с работата им в редколегиите на различни научни издания.

През 2006 г. беше подготвена и открита постоянна експозиция в зала Лapidариум на Националния археологически музей. Тържественото откриване беше подготвено за 18.05. – празника на Музея. Помещението се отваря за посетители за първи път, след като дълги години е използвано за склад. По този начин експозиционната площ на НАИМ беше оптимизирана. Завърши реализираното в течение на няколко години обновяване на експозициите на НАМ, които покриват целия хронологически спектър от палеолит до късно средновековие. Частични промени бяха извършени и в Централна зала, където бяха

обновени витрините с паметници от късната бронзова и от желязната епохи, а също и в зала Трезор.

В НАМ бяха реализирани изложбите „Хърватски паметници в списъка на ЮНЕСКО“ (3 – 10.2006 г.), фотоизложба „По следите на Волжка България“ (12-25.10.2006 г.), придружена с лекция, и „Нови експонати във фондовете на НАИМ-БАН“. Последната изложба се превръща в традиционна. Стремежът да се презентират пред широката общественост открити по време на археологическия сезон паметници намира все по-широк отзвук. Откриването на 19.12.2006 г. показва нарасналата популярност на тази инициатива. През 2006 г. високи резултати в музейната дейност бяха отбелязани и от Филиала на НАИМ в гр. Шумен. Общо 6 специалисти работиха за създаването на новите музейни експозиции в Плиска и Мадара.

Извън страната НАИМ участва в реализацията на международната изложба „България – от праисторията до средновековието“ в президентския дворец Квиринале в Рим. Същата изложба беше представена и в Националния музей в Копенхаген, Дания. Беше подготвена и изложба, която ще бъде осъществена в Базел, Швейцария през 2007 г. Научен ръководител и на двете изложби е проф. д. и. н. Васил Николов.

През 2006 г. продължи подобряването на състоянието на музейните фондове. Приключи пълната инвентаризацията на фондовете Праистория, Античен, Средновековен, Нумизматичен, Каменни паметници и Репрезентативни паметници от благородни метали. В изпълнение на писмо № 0400-1739 / 25.07.2006 г. на Министъра на културата и на писмо № 3200-12 / 7.08.2006 г. на Председателя на БАН комисиите за инвентаризация извършиха в периода 12.10.2006 г. – 10.01.2007 г. пълна проверка по наличността на паметниците от фондовете и на състоянието на документацията. Констатирано е, че в музейните фондове няма липси и те се намират в сравнително добро финансово и отчетно състояние. Значителна част от предметите от благородни метали се намират в постоянната експозиция на Музея. Всички предмети са описани, заснети и паспортизирани. Общото състояние на документацията е добро.

Комисия на МВР и Министерство на културата извърши охранително обследване в сградите на Института и Музея, като резултатите от него показаха, че от обследваните в столицата музеи нивото на сигурност в Националния археологически музей е най-високо.

Направените в протокола за обследване препоръки бяха взети под внимание и в рамките на няколко месеца бяха нанесени корекции, които повишават допълнително сигурността.

През 2006 г. 58 учени и специалисти от НАИМ участваха като експерти в 18 постоянни съвета, фондации и комисии на външни за БАН институции, както и в множество целеви междуведомствени комисии за оценка на състоянието на археологически обекти, а 29 души от щатния състав на НАИМ са автори на 86 писмено представени концепции, програми, експертизи, становища, консултации и рецензии.

Членове на редакционни колегии и отговорни редактори на сборници и монографични издания в България през 2006 г. бяха 56, а в чужбина – 4 учени и специалисти от НАИМ.

Научно-популяризаторската дейност на колектива на НАИМ през 2006 г. включваше подготовката на сценарии и участие в повече от 70 научно-популярни и документални филми, участия в над 100 тематични телевизионни и радиопредавания, над 700 интервюта за централната, регионалната и местна преса и електронни медии. Изнесени бяха над 30 публични лекции. Полагат се големи усилия да се популяризира и доведе до широката общественост дейността на учените и специалистите от НАИМ, макар и в многобройните медийни изяви да се забелязва известно разводняване и стремеж на всяка цена да се привлича вниманието на медиите. В един от случаите се достигна и до дискредитиране и злепоставяне на НАИМ и на БАН. Факт, който идва да покаже, че медийните изяви означават и по-голяма отговорност, за която трябва да се напомни.

Като най-ярки постижения в теренната изследователска работа на учените и специалистите от НАИМ-БАН през 2006 г. следва да се посочат:

1. Архитектурно-археологически резерват „Старинен Несебър”

Секция за тракийска археология, Секция за антична археология, Секция за средновековна археология.

Спасителните разкопки, проведени на територията на Архитектурно-археологическия резерват „Старинен Несебър бяха ръководени от ст. н. с. А. Божкова, н.с. Х. Прешленов, н. с. М. Даскалов (НАИМ БАН) и П. Кияшкина (музей „Старинен Несебър”). Проучен е терен с площ над 450 кв. м. и дълбочина на културните напластявания до 3 м от съвременното ниво. Разкритите структури датират от времето на

ранната желязна епоха (VIII – VII в. пр. Хр.) до епохата на късното средновековие (края на XIV – началото на XV в.). Документирани са пет ями от ранната желязна епоха и от класическата епоха с богат керамичен материал и устройство, което говори за евентуалната им принадлежност към по-голям култов комплекс. От времето на елинистическата епоха са разкрити части от зидове и пластове с деструкции, както и една цистерна, чиито живот е продължил и в римската императорска епоха. Силно нарушен културен пласт и основи от една сграда са датирани във времето на късната античност. Документирани и проучени са също 21 гроба от VII в. сл. Хр., вероятно свързани с базиликата „Богородица Елеуса“, както и части от две пещи, едната от които е от елинистическата епоха а втората се датира в късната античност. Към разкритите останки спадат и 14 негативни структури от средновизантийския период (XI-XIII в.). Общо на обекта е открит многоброен подемен археологически материал – монети, керамични съдове, накити, архитектурни детайли и др.

Теренното проучване изискваше сложна организация и многоброен екип, поради големината на проучвания парцел, дебелината на културните напластявания и наличието на структури и находки от различни епохи, всяка от които със своите специфики. Осъществените разкопки са добър пример за взаимодействие между няколко структурни звена от НАИМ.

2. Най-ранният солдобивен център в Европа

Екип на Археологическия институт с музей при БАН, ръководен от проф. д. и. н. Васил Николов, направи изключително важни разкрития на един неясен досега по своята форма и размери археологически обект край Провадия, наречен Солницата. Завършилите наскоро археологически разкопки потвърдиха предположението и дадоха сензационни данни за най-ранното добиване на сол в Европа. Това става около 5400 г. пр. Хр., през късния неолит, когато една група хора от Тракия преминава Стара планина и се заселва край солените извори до днешна Провадия. Преселниците започват да изваряват изтичаща от солното огледало вода, концентрацията на сол в която е от 160 до 190 г на литър. Доказателство за този начин на производство са хилядите фрагменти от специфични само за това селище тънкостенни, но грубо загладени керамични купи с диаметър 40-45 см, в които е извършвано добиването на сол чрез подгряване в специални съоръжения и

изпаряване на водата. Досега на Балканите нямаше данни за праисторическия добив на сол и този проблем се заобикаляше в научните изследвания. Но елементарните пресмятания показват, че ранноземеделското население само на Тракия, откъдето идват заселниците край Провадия, през VI хилядолетие пр. Хр. се нуждае от поне 500 тона сол годишно (включително и за домашните животни). Солопроизводствената „колония” явно снабдява в рамките на чисто търговски отношения населението на Тракия със сол, срещу което вероятно получава хранителни и всички други необходими продукти. Особено важна е и констатацията, предположена и потвърдена през този сезон, че производството на сол на същото място продължава и през каменно-медната епоха (V хилядолетие пр. Хр.), включително по времето, към което се отнася предизвикалия световна сензация Варненски некропол. Той отстои само на около 20 км източно от солодобивния център. Причината за натрупването на изключителното богатство на престижни предмети от злато, мед, кремък, рог, морски раковини и др. оставаше загадка повече от 30 години, но тя вече може да се счита за установена със значителна сигурност, а това именно е продължаващия добив на значително количество сол край Провадия и търговията с нея. Именно по това време солодобивният център, който има правилна кръгла форма с диаметър около 105 м, е ограден с ров и каменен вал зад него, както и с палисада, стабилно изградена от вертикално набити дървета, дебело обмазани с глина. Явно е, че производителите на сол са имали сериозно основание да изградят тази изключително трудоемка отбранителна система, която е трябвало да защити богатството им.

Миграциите на северни номади и демографските размествания на Източните Балкани в края на V хилядолетие пр. Хр., слагат край на халколитната цивилизация в региона. След дълго прекъсване, през IV в. пр. Хр. върху оформилата се от останките на солодобивния център кръгла селищна могила с височина 8 м, с част от праисторическия културен пласт е натрупан могилен насип с височина 12 м и диаметър при основата 80 м. Така възниква впечатляващ тракийски култов център с височина над 20 м. Тракийският култов център функционира около едно хилядолетие. Продължаващите проучвания скоро ще открият Провадия-Солницата като един от най-интересните археологически паметници в България.

3. Селище от късната бронзова и ранната желязна епоха в м. Куш кая край с. Вълче поле, община Любимец

Археологическият обект в м. Куш кая представлява селище от късната бронзова и ранната желязна епоха. Започналите през 2005 г. като сондажни разкопки предоставиха изключително богата информация, поради което през 2006 г. проучванията бяха осъществени вече под формата на редовни археологически разкопки, които в дългосрочна перспектива ще продължат няколко сезона. Сформираният екип от интердисциплинарни специалисти се ръководи от н. с. д-р Христо Попов. Най-ранните сведения за обитаване се отнасят към периода на късната бронзова епоха, когато селището се е развивало предимно в южната периферия на големия скален масив на Куш кая. През късната фаза на ранната желязна епоха селището е било укрепено и се е разширило значително. Обитаваната площ е надхвърляла 25 дка. През 2006 г. бяха изследвани 4 жилища от късната фаза на късната бронзова епоха, една голяма сграда от ранната желязна епоха и част от източната крепостна стена от същия период. На места дебелината на вертикалните стратиграфски напластявания достига до 2 м. Добитата в хода на разкопките информация позволява да се получи значително по-детайлна информация за вътрешната организация на обекта. При регистрирането на източната крепостна стена на от ранната желязна епоха беше констатирано, че обитаването се е разпростирило и по склоновете извън укрепената зона. Обектът предоставя много добри възможности за изграждане на регионална периодизационна система за късната бронзова и ранната желязна епохи.

4. Античен археологически обект Калето в Мездра

Втора година продължават ръководените от ст. н.с. II ст. д-р Сергей Горбатов проучвания на Калето край гр. Мездра. Добитите само за два сезона резултати са изключително богати и към днешна дата обектът е един от най-перспективните и стойностни за античната археология в България.

Най-ранното укрепяване на хълма датира от средата или самото начало на втората половина на II в. сл. Хр. Част от крепостната му стена и днес се извисява на височина до 6 м над околния терен и е най-добре запазеният римски градеж от II в. в пределите на България.

Във второто десетилетие на III в., в оградената от крепостната стена територия възникнал значителен култов център, който просъществувал до към края на III в. С извършваните там обредни действия са свързани разкритите в хода на проучванията през

2005-2006 г. множество култови огнища и грубо оформени глинени олтари. Те са били разположени под открито небе, по всяка вероятност около храм, който е заемал централно място в комплекса. В светилището епиграфски е засвидетелствано почитането на редица божества от гръко-римския, малоазийския и местния тракийски пантеон – Зевс, Хера, Артемида, Деметра, Асклепий, Телесфор, Хеката, Митра, Тракийския конник, Дииконос. От тук произхожда и един официален надпис в чест на император Север Александър от името на градския съвет на Сердика и управителя на провинция Тракия Марк Улпий Сатурнин, издълбан върху постамент на императорска статуя. Пак със същия император са свързани и две от най-ценните находки, придобити в хода на последните проучвания – нециркулирал ауреус, отсечен в Рим през пролетта на 222 г. сл. Хр., и бронзов медальон, принадлежащ към много рядка емисия на монетарницата на Перинт. Монетите са били депонирани като дарове в светилището. Част от жертвоприношение, датиращо от втората четвърт на III в. сл. Хр., са и откритите през 2006 г. четири глинени калъпа за изработка на фигурални апликации за керамични съдове. Върху два от тях е представен Херакъл в цял ръст, а върху третия – фигура на Гений (?). Четвъртият калъп представя в негатив глава на богиня Атина, чийто шлем е украсен с рога. През втората четвърт на IV в. върху територията на разрушеното и изоставено езическо светилище възникнало късноантично укрепено селище, което просъществувало до към края на VI или началото на VII в.

5. Разкопки на биритуалния некропол при Балчик

През 2006 г. под ръководството на проф. д. и. н. Людмила Дончева-Петкова продължиха разкопките на най-ранния наш прабългарски некропол, намиращ се в района на бившата авиобаза при гр. Балчик. На площ от 200 кв. м са открити нови 47 гроба, с които общото число достигна 222. За първи път гробовете с инхумация (25) преобладават над тези с кремация (22). Още на 0,50-0,60 м от повърхността се виждат неголеми ломени варовикови камъни, които в повечето случаи маркират гъсто разположените гробове.

Изгорелите човешки кости при по-плитко (0,40 – 0,90 м) вкопаните гробове с кремация са поставяни в ями с кръгла, елипсовидна (преобладаващото число), правоъгълна или неправилна форма. Само в един случай те са прибрани в каменна камера. До гробовете понякога са поставяни ломени камъни, а вътре в тях почти винаги керамичен съд, железни предмети – токи, халки, ножчета, в единични случаи стрели, в друг – прегънат медна

пластинка с два нита с полусферични главички и останки от дърво, горели и негорели животински кости.

Гробовете с инхумация са ями – правоъгълни, трапецовидни, елипсоидни, маркирани с камъни от двете дълги или къси стени, каменни камери. Мъртвите са полагани по гръб с опънати покрай тялото ръце. Скелетът в един гроб на 10–12 годишно дете е със свити крака, свита към таза дясна и вдигната към рамото лява ръка. Подобни случаи на деца в положение псевдохокер не са известни от погребалната практика в други биритуални некрополи. Дълбоките до 1,60 м гробове често пъти са разширени (обикновено от южната страна) и там са полагани цели (говеда, крави, овце) и по-рядко части от животни. Почти във всеки гроб има инвентар, като преобладават керамичните съдове (гърнета, кани, паници, ведро), следвани от железни и бронзови токи, халки, ножчета, огниво. Накитите са представени от няколко мъниста и обеци (едната със спираловидна висулка), медни полусфери с отвор в центъра. И двете групи гробове са ориентирани север-юг с отклонения (от 5 до 30°) най-често на изток и по-рядко на запад. В няколко гроба с инхумация се наблюдават отклонения от основната посока. Особено интересни са два повтарящи се случая, при които единият гроб е в посока север-юг, а другият под прав ъгъл до него – в посока запад-изток. Три гроба са ориентирани изток-запад, а един – юг–север. Като предпазващи средства са поставяни въглени, вар. При няколко детски черепа е засвидетелствана изкуствена деформация.

Проучванията през 2006 г. потвърдиха изказаното вече становище, че прабългарският некропол при Балчик е най-ранен от известните досега. Неговото образуване в първите десетилетия от съществуването на българската държава се потвърждава от пластинката с полусферични нитове, от бронзовите токи и особено от токата с неподвижна кръстовидна плочка. Този некропол свидетелства, че край морския бряг през 70-те години – края на VII в. се е заселило население, което е уседнало – отглежда различни домашни животни и птици, които не ги щади, а щедро ги поставя в гробовете със своите мъртви, което е донесло със себе си различни коланни украси, както и традициите в гърнчарското производство.

3. МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Международното научно сътрудничество на НАИМ-БАН през 2006 г. в рамките на договори и спогодби *на ниво Академия* включваше работа по 7 проекта:

- Българо-френски проект „Най-древните култури в България и тяхната корелация с културното развитие и палеоекологическите промени през плейстоцена в Европа“; ръководител от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р Николай Сираков;

- Българо-белгийски проект „Праисторията на Балканите: път към Европа“; ръководител от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р М. Гюрова;

- Българо-френски проект „Група за европейски изследвания Черно море“; ръководител от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р Анелия Божкова;

- Българо-британски проект „Градът и селото в римската и късноримската империя: Никополис ад Иструм и селото в неговата територия“; ръководител от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р Венцислав Динчев;

- Българо-френски научно-изследователски проект „Аполония Понтика - полис и хора“; ръководител от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р Кръстина Панайотова;

- Българо-унгарски проект „Авари, прабългари и маджари на Среден и Долен Дунав“; ръководител от българска страна – ст. н. с. I ст. Л. Дончева-Петкова;

- Българо-сръбски проект „Проучвания на археологическите култури на териториите на България и Сърбия“; ръководител от българска страна – ст. н. с. I ст. В. Николов.

Международното научно сътрудничество на НАИМ-БАН през 2006 г. по договори *на ниво Институт* включваше работа по 8 проекта.

- Българо-австрийски проект „Проучване на селищната могила Караново, Новозагорско“; ръководител от българска страна проф. д. и. н. В. Николов;

- Българо-гръцки проект „Западните части на Тракия през халколитната епоха – селищна могила Юнаците и нейната околност“; ръководител от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р Я. Бояджиев;

- Българо-чешко-френско-английски проект “Емпорион Пистирос и неговата територия. Археологически разкопки на емпорион Пистирос и теренни проучвания по Горна Марица и Западни Родопи“; ръководител от българска страна - ст. н. с. II ст. д-р А. Гоцев;

- Българо-японски проект Дядово – проучвания на селищната могила от бронзовата епоха при с. Дядово, Новозагорско; ръководител от българска страна - ст. н. с. II ст. д-р Д. Гергова;

- Българо-френски проект за съвместни археологически проучвания на сектор „Крайморски квартал на Бизоне (южната приморска тераса на нос Чиракман на археологически комплекс Бизоне-Каварна)”; ръководител от българска страна - ст. н. с. II ст. д-р М. Тонкова;

- Българо-полски проект „Римски военен лагер и ранновизантийски град Нове край Свищов”; ръководител от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р Е. Генчева.

- Международен проект „Трансформация: създаване на единна култура по северната граница на Римската империя” (проектът включва участници от 10 европейски страни и се финансира от Съвета на Европа и от институциите-съизпълнители; ръководител на проекта от българска страна – ст. н. с. II ст. д-р Г. Кабакчиева.

- българо-италиански проект с Centro Europeo di Ricerca sulla Conservazione e sul Restauro, Siena за реставрация и научни изследвания на бронзовата глава от могилата Голямата Косматка, Шипка. Научен консултант на проекта от българска страна ст.н.с. II ст. д-р Мария Рехо.

През 2006 г. *участие в проекти в чужбина* регистрираха 5 учени и специалисти от НАИМ, които участваха общо в 11 проекта.

Международното сътрудничество на НАИМ през 2006 г. включва и участието с доклади на 22 колеги от институцията в 21 научни форума, проведени в чужбина (Франция – 6; Русия – 1; Германия – 1; Австрия – 2; Великобритания – 1; Холандия – 1; Румъния – 3; Турция – 2; Полша – 1; Португалия – 1; Япония – 1; Пуерто Рико; Мароко – 1). Най-голяма активност в това отношение показаха представителите на Секцията за праистория, 5 от които участваха в общо 9 форума.

През 2006 г. 13 учени и специалисти от НАИМ са били членове на 25 международни научни организации и комитети.

4. УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

През 2006 г. 22 учени и специалисти от НАИМ водиха 45 лекционни курса в 6 висши учебни заведения в страната (СУ „Св. Климент Охридски“; ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; НБУ; ШУ “Епископ Константин Преславски”; ВСУ „Черноризец Храбър“; ЮЗУ „Неофит Рилски“), като общият хорариум възлиза на 2058 часа. Семинарните упражнения са 45 часа. В чужди университети 2 лекционни курса (хорариум от общо 102 часа) изнесоха 2 колеги, а лекции в чужди университети (Германия, Русия, Полша, Франция) изнесоха общо 4 учени от НАИМ.

С научно ръководство на 31 дипломанти от 4 университета бяха ангажирани 17 учени. Бяха представени 4 рецензии на дисертационни трудове и 20 рецензии на бакалаварски и магистърски тези, написани от общо 11 учени и специалисти от НАИМ.

С провеждане на лятна практика за повече от 120 студенти от различни ВУЗ в страната и чужбина бяха ангажирани 26 души от колегията на НАИМ. В организацията и реализирането на общо 25 школи, семинари и презентации за студенти и докторанти участваха 14 учени.

В края на 2006 г. в НАИМ имаше 3 редовни докторанти, (Секция праистория – 1, Секция за тракийска археология – 1 и Филиал на НАИМ в Шумен – 1). През 2006 г. един докторант на редовна подготовка (Секция за антична археология) прекъсна временно своето обучение по семейни причини. В края на отчетната 2006 година бяха проведени кандидат-докторантски конкурси за редовни докторантури в Секциите за праистория, тракийска, антична и средновековна археология. В резултат от успешно положените изпити в началото на 2007 г. бяха зачислени редовни докторанти както следва: Секция за праистория – 1, Секция за тракийска археология – 3, Секция за антична археология – 1, Секция за средновековна археология – 1. По този начин общия брой на редовните докторанти в НАИМ достигна 9. През 2006 г. бяха зачислени и 2 докторанти на свободна подготовка (Секция за антична археология), с което общия им брой в НАИМ към настоящия момент достигна 4.

През 2006 г. 18 учени от НАИМ бяха научни ръководители на 25 редовни и 1 задочен докторант от НАИМ и 5 ВУЗ в страната и чужбина (СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, НБУ, ШУ “Епископ Константин Преславски” и университета в Екс ан Прованс).

И през 2006 г. учени от НАИМ бяха отличени с награди за своята професионална дейност и активна гражданска позиция.

Проф. Васил Николов беше награден от Националния конвент на експертите със Златна значка за принос в развитието на българската култура. От Министерство на външните работи проф. В. Николов получи възпоменателен медал „50 години България в ЮНЕСКО”.

Ст. н. с. II ст. д-р Георги Китов беше отличен с наградата „Професор Александър Фол” на Общински съвет Казанлък.

Ст. н. с. II ст. д-р Диана Гергова получи съвместно с В. Костадинова награда за 2006 г. на Мото Пфое. Проект „Бъдеще за миналото”.

Ст. н. с. II ст. д-р Кръстина Панайотова от Секцията за антична археология получи наградата „Клио” на френското Министерство на външните работи за ръководството на българо-френската експедиция, проучваща некропола на Аполония Понтика.

5. РЕМОНТНА ДЕЙНОСТ И ТЕХНИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ

**** Ремонтни работи:***

- Текущи ремонти по куполите на Музея;
- Основен ремонт на Лапидариума, преди откриването на експозицията;
- Интериорни ремонтни работи в административната сграда на НАИМ на ул. Съборна 2 и в сградата на Музея (ремонт и боядисване на някои служебни помещения; реорганизация на наличните помещения на 1 и 2 етаж на административната сграда на ул. Съборна);
- Основен ремонт на апартамент № 3 на ул. Раковски 149;
- Профилактика и импрегниране на дървените стълби и ламперия на археологическа база Преслав;
- Монтаж на външноосветление на фасадите на Музея.

**** Закупуване и монтаж на техника:***

От собствени средства бяха закупени следното техническо оборудване:

- 10 нови компютри, 4 лазерни и 1 мастилено-струен принтер за нуждите на секциите и отделите на НАИМ;

- 2 копирни машини с устройства за четене на магнитни карти, които да позволят по-оперативно и финансово рентабилно използване на копирната техника за нуждите на библиотеката на НАИМ на ул. Раковски № 149 и на административната сграда на ул. Съборна №2;

- Мултимедиен апарат и преносим компютър за неговото обслужване за нуждите на Заседателната зала на НАИМ;

- 30 дигитални фотоапарата с голямо количество технически опции, позволяващи по-ефективна работа на терен; фотоапаратите са предназначени за нуждите на археолозите в НАИМ;

- 1 GPS апарат за нуждите на екипите, извършващи теренна регистрация;

- Дигитален фотоапарат със статив за нуждите на реставраторското ателие;

- Специализирана техника за обработка на метални находки за нуждите на реставраторското ателие;

- Усъвършенстване на охранителната система в Музея (увеличаване на броя на наблюдателните камери; разширяване на способностите на системата за архивиране на информацията, изграждане на дублираща охранителна система; обновяване и разширяване на техническите възможности на охранителните датчици в различните системи);

- Офис оборудване (мебели) за нуждите на структурните научни звена, които получават работни помещения в апартамент № 3 на ул. Раковски № 149;

- Като дарение за НАИМ беше изготвен и реализиран проект за художествено осветление на сградата на Националния археологическия музей, което презентира сградата, като една от най-атраktivните в центъра на столицата;

- По българо-италианския проект за реставрация на бронзовата глава от могилата Голяма Косматка за нуждите на реставраторското ателие на НАИМ като дарение от италианска страна бяха получени микроскоп и уред за почистване с ултразвук;

- Като дарение от японска страна беше получено техническо оборудване на стойност 375 000 USD. Монтирането му предстои след завършването на основния ремонт на реставраторското ателие.

6. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА НАИМ за 2006 г.

Основната дейност на Националния археологически институт и музей е събиране, съхранение, изследване и популяризиране на археологически находки и материали от миналото на България. НАИМ е юридическа единица и е обособена на самостоятелен баланс и собствена банкова сметка.

През 2006 година в НАИМ са постъпили средства както следва:

I. Приходи

1. Преходен остатък	930 111
2. Субсидия от БАН	1 180 500
3. Средства минали по Себра (Извънбюджетни приходи)	1 436 72

II. Разходи

1. Заплати	656 993
2. Други възнаграждения	593 473
3. Осигурителни вноски	170 927
- ДОО	135 984
- ЗО	29 558
- ДЗПО	5 385
4. Издръжка	1 004 990
- НИРД	153 287
- Медикаменти	2 446
- Материали	72 135
- Вода, горива и енергия	43 130
- Разходи за външни услуги	341 002
- Текущ ремонт	128 462
- Платени данъци, мита и такси	11 443
- Командировки в страната	232 990
Други разходи	2 505
5. Стипендии	9 250
6. Придобити ДМА	86 661
7. Програмни продукти	2 991

През 2006 г. са постъпили средства в НАИМ от изложби в страната и чужбина – 83 865.00 лв.; договор със Стройпроект – 1 000.00 лв.; доплащане по договор с Хидроелектроинвест – 5 852.00 лв.; продажба на билети, книги, списания и други – 131 551.00 лв.; договор с НКЖИ – 247 507.00лв.; ОА Шумен – 392 069.00 лв.; Министерство на транспорта – 14 831.00лв., МОН – 175 300.00 лв.; договор с ИММОФИНАНС за 133 992.00 лв.; договор с „Феста Холдинг“АД за 58 972.00 лв.; Булгаргаз – 2 000.00 лв.; дарение от чужбина – 154 570.00 лв., проект „Трансформация” – Германия – 5 217.00 лв; партида Развитие от БАН – 30 000.00 лв.

7. СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ В ИЗДАТЕЛСКАТА И ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ

Към края на 2006 г. НАИМ беше издател на 15 научни списания и поредици:

- *Археология;*
- *Известия на Археологическия институт;*
- *Годишник на Националния археологически музей;*
- *Разкопки и проучвания;*
- *Интердисциплинарни изследвания;*
- *Нумизматика, сфрагистика и епиграфика;*
- *Дисертации;*
- *Studia praehistorica;*
- *Плиска-Преслав;*
- *Преслав;*
- *Проблеми на прабългарската история и култура;*
- *Приноси към българската средновековна археология;*
- *Царевград Търнов;*
- *Археологически открития и разкопки;*
- *Хелис.*

От изброените издания единствено списание „Археология” се публикува с частична финансова субсидия от БАН.

През 2006 г. излезе от печат поредния брой на списание „Археология”, който поради нарушаване на ритъма на издаване обединява в 1 книжно тяло 4 броя за 2005 г. (1-4 за 2005 г.). Към настоящия момент приключва подготовката на следващия том за 2006 г. (1-4 за 2006 г.); главен редактор проф. д. и. н. Васил Николов.

От поредицата „Разкопки и проучвания” излезе от печат един том: XXXV (В. Динчев „Ранновизантийски крепости в България и съседните земи (диоцезите Тракия и Дакия)”); главен редактор ст. н. с. II ст. д-р Маргарита Ваклинова.

От поредицата „Интердисциплинарни изследвания” беше издаден брой XIX (XIX, 2006 г.); главен редактор н. с. I ст. д-р Цони Цонев.

Излезе от печат брой 3, ч. 1 на списанието „Нумизматика, сфрагистика и епиграфика”; главен редактор ст. н. с. I ст. д-р Иван Йорданов.

Продължи ритмичното издаване и на поредицата „Хелис” (Хелис, т. V, 2006 „Гетите – култура и традиции); главен редактор ст. н. с. II ст. д-р Диана Гергова.

Издаден беше т. III-IV на „Приноси към българската археология”; главен редактор ст. н. с. I ст. д. и. н. Станислав Станилов.

Издаден беше сборникът „Археологически открития и разкопки през 2005 г.”, съдържащ резюмета на отчетите за проведените тогава теренни археологически проучвания.; главен редактор н. с. I ст. д-р Христо Попов. Беше взето решение за 2006 г. изданието да получи ново оформление, което да отговаря на съвременните условия, като отчетите в него бъдат по-информативни не само като текстова, но и като визуална информация. Поставените нови критерии при оформлението на годишните археологически отчети ще позволят последните да получат характер на първични публикации и ще улесни по-бързото навлизане на придобитата по време на проучванията информация в научно обръщение.

През 2006 г., както и в предходните две години в отделно книжно тяло беше публикуван Годишен отчет на НАИМ за 2005 г.”, който се разпраща до всички висши държавни институции и в системата на БАН.

През 2006 г. бяха предприети решителни действия за възстановяването на издаването на основното за НАИМ издание Известия на археологическия институт. Беше приключена редакторската работа и предаден за печат поредния том XXXIX; главен редактор ст. н. с. II ст. д-р Сергей Торбатов.

Във връзка с реализираната през 2006 г. подготвителна редакторска работа беше подготвено стартирането на поредицата „Дисертации“. За печат е предаден дисертационният труд на д-р Валери Григоров “Метални накити от Средновековна България (VII – XI в.). В подготовка за издаване се намира дисертационният труд на д-р Здравко Димитров „Архитектурна декорация в провинция Долна Мизия (I-III в.)“; главен редактор ст. н. с. II ст. д-р Людмил Вагалински.

НАИМ е издател на сборника „Spartacus II. 2075 години от въстанието на Спартак. Трако-римско наследство. 2000 години Християнство“; главни редактори ст. н. с. I ст. д-р Александра Милчева и н. с. II ст. д-р Веселка Кацарова.

В резултат на няколкогодишната теренна работа по договор между НАИМ и НКЖИ за спасителни разкопки по трасето на жп линията Пловдив-Свиленград през 2006 г. беше отпечатан първият том от предвидените общо три за резултатите от разкопките („Спасителни археологически разкопки по трасето на железопътната линия Пловдив – Свиленград през 2004 г.“); главни редактори проф. д. и. н. Васил Николов, д-р Георги Нехризов, д-р Юлия Цветкова.

След отпечатването през 2005 г. на изданието “Национален археологически музей. 100 години от откриването на първата експозиция 18.05.1905 – 18.05.2005 г.” през 2006 г. последва и негова версия на английски език (National Museum of Archaeology. 100 Years from the Opening of the First Exhibition 18.05.1905 – 18.05.2005). Книгата се радва на голям интерес сред чуждестранните посетители на Музея.

След стартирането на новия уебсайт (<http://aim.sofianet.net>) на НАИМ през 2005 г., през 2006 г. продължи работата по неговото информационно разширяване и повишаване на скоростта на обновяване на подаваната информация. Има многобройни индикации за нарастващата му популярност сред журналисти и колеги от средите на археолозите и музейните специалисти.